

Nr 258.

Av herr **Andersson** i Malmö, *angående avskaffande eller för-
enkling av mönstringsskyldigheten för värnpliktige.*

Enligt § 32 mom. 1 i värnpliktslagen skall mönstring hållas med värnpliktiga varje år, med undantag av dem som under årets lopp inskrivits eller varit i tjänstgöring som värnpliktige, eller som äro inskrivna å sjömanshus och inmönstrade till sjöfart. Som framgår av mom. 2 samma paragraf innebär mönstringen, att de värnpliktige skola avge skriftligt eller muntligt meddelande om bostad och yrke. Om detta av en eller annan anledning försummas, påföras böter med ett belopp av 5 kronor per gång. Meningen med denna mönstring torde vara, att de militära myndigheterna därigenom skulle äga möjlighet att vid tillfälle snabbt kunna inkalla de värnpliktige till militär tjänstgöring.

Under 1929 gjordes framställning till regeringen om slopandet av denna mönstring under framhållande av dess onödighet. I framställningen erinrades om att erforderliga adressuppgifter kunde erhållas genom de årliga mantalsskrivningarna. Stockholms stadskollegium hade i skrivelse till försvarsministern ansett en lösning av frågan i föreslagen riktning önskvärd. Regeringen avslag emellertid framställningen, på skäl som torde få sökas i de motiv för avslag som anförts av generalstaben.

Enligt de i pressen förekommande uppgifterna, hade generalstaben som skäl mot förslaget anført, att ändamålet med mönstringen icke bara avsåg att lämna rullföringsmyndigheterna adressuppgifter, utan det gällde också att för ett planerligt genomförande av en mobilisering bibringa de värnpliktige en riktig kännedom om deras värnpliktsförhållanden. Ur militär synpunkt kunde därför inte generalstaben vara med om att slopa mönstringsplikten, snarare vore det enligt dess mening önskvärdt, att det bleve en återgång till mönstring genom obligatorisk personlig inställelse.

Då jag nu framför frågan för riksdagens prövning, gör jag det därför, att jag anser önskvärdt, att det i denna sak företages en allsidig utredning. De skäl som enligt min mening tala för en dylik utredning äro följande. De motiv, som generalstaben anført mot förslaget om mönstringskyldighetens slopande, såsom desamma framkommit i pressen, anser jag inte hållbara. Som förut nämnts har generalstaben framhållit, att ändamålet med mönstringen inte endast vore att införskaffa de värnpliktiges adresser, utan det gällde även att bibringa de värnpliktige en riktig kännedom om deras värnpliktsförhållanden. Enligt § 32 mom. 2, värnpliktslagen, skall uppgift av de värnpliktige lämnas om bostad och yrke. De kort

som insändas till befälhavaren för vederbörande rullföringsområde, innehålla endast sagda uppgifter, och de kort, som återsändas till uppgiftslämnaren, utgöra endast bevis för att mönstringen fullgjorts. Det är svårt att ur denna procedur få fram, huru vederbörande militära befälhavare härigenom bibringat de värnpliktige en riktig kännedom om deras värnpliktsförhållanden, som skulle äga betydelse för ett planenligt genomförande av en eventuell mobilisering. Här är en adressuppgift lämnad och bevis härför avgiven, någonting därutöver torde inte denna mönstring innebära. Samma blir förhållandet vid personlig inställelse, såvitt inte i det sammanhanget särskild instruktion skall delgivas de värnpliktige, vilket knappast torde vara meningen.

Vad som sker vid mönstringen är således att adressuppgifter lämnas, och då är frågan huruvida inte införskaffandet av dessa uppgifter kan ske på ett betydligt enklare sätt i samband med de årliga mantalsskrivningarna. Huruvida dessa uppgifter lämpligen kunna fullgöras av de myndigheter som verkställa mantalsskrivningarna, eventuellt med bistånd av de kyrkliga myndigheterna, bör bli föremål för utredning.

Som ytterligare skäl för mönstringens slopande, eller i varje fall för en förenkling av densamma, vill jag framhålla den omständliga procedur, som måste företagas i de rätt många fall, då värnpliktige av en eller annan anledning inte insänder vederbörlig adressuppgift. Då blir det böter på 5 kronor och detta belopp skall indrivivas. Av andra stadsfogdekontoret i Malmö har jag erhållit följande uppgifter om de åtgärder, som måste företagas för att få ett uppfört mönstringsbelopp indrivet.

Sedan bötesbeloppet av länsstyrelsen påförts vederbörande i längd över sådana, som icke fullgjort sin mönstring, samt längden genom magistraten översänts till andre stadsfogden, företagas följande åtgärder:

1. Saköreslängdsutdrag utskrives, kollationeras och underskrives.
2. Saköreslängdsutdraget uppföres å lista till underfogden och kvitteras av honom.
3. Böterna införes i underfogdens dagbok.
4. Saköreslängdsutdraget överlämnas till pastorsämbetet för erhållande av adress.
5. Den bötfällda sökes en eller flera gånger, till dess han anträffas, samt
6. a) Betalar beloppet mot kvitto.

Eventuellt därest den bötespåförde icke genast betalar böterna, måste ytterligare följande åtgärder vidtagas:

6. b) Den bötfällda delgives bötespåföringen genom tillställande av avskrift av böteshandlingen.
7. Böteshandlingen åsättes bevis om delgivningen.
8. Ärendet översändes till magistraten för erhållande av bevis, att protest icke skett.
9. Förvandling begäres hos länsstyrelsen.

10. Ärendet översändes till poliskammaren för verkställighet av de förvandlade böterna.

11. Den bötfällda införpassas för avtjänande av böterna eller betalar till poliskammaren.

12. Ärendet redovisas från poliskammaren till andre stadsfogden.

13. Böterna redovisas till vederbörande.

Vid de fall då bötesbeloppet är felaktigt uppfört, såsom då bevis företes att mönstring ägt rum, skall ett ännu större antal åtgärder företagas för att få detta undanröjt. Dessa fall utgöra dock ett fåtal i förhållande till hela antalet, vilka påförts böter för försummad mönstring. Av samma stadsfogdekontor har jag erhållit följande uppgift över åtgärder, som i nu nämnda fall skola vidtagas.

Först samma åtgärder som i det föregående under punkterna 1—5, 6 b och 7.

8. Sedan 30 dagar förflutit efter det den bötfällda delgivits böteshandlingen, överlämnas ärendet till magistraten för erhållande av bevis om protest ingått.

9. Så snart den bötfällda protesterat mot bötespåföringen, införes protesten i saköreslängden.

10. Protesten införes i besvärskarieret.

11. Ärendet översändes till magistraten med anhållan om dess översändande till länsstyrelsen för prövning.

12. Magistraten översänder ärendet till länsstyrelsen.

13. Länsstyrelsen (landskansliet) inforrar yttrande från rullföringsområdesbefälhavaren samt finner skäl befria från bötespåföringen.

14. Länsstyrelsen översänder resolutionen om befrielsen till magistraten för vidare befordran till andre stadsfogden.

15. Andre stadsfogden inför beslutet i saköreslängden och besvärskarieret.

16. Andre stadsfogden begär genom magistraten ärendets avkortning.

17. Magistraten översänder ärendet med begäran om avkortning till länsstyrelsen.

18. Länsstyrelsen (landskontoret) beslutar avkorta ärendet samt översänder detsamma över magistraten till andre stadsfogden.

19. Andre stadsfogden avför ärendet i saköreslängden.

20. Ärendet översändes över magistraten i samband med bötesredogörelsen till länsstyrelsen.

21. Länsstyrelsen (landskontoret) granskar ärendets riktiga avkortning i samband med bötesredogörelsen.

22. Länsstyrelsen översänder ärendet jämte bötesredogörelsen till riksräkenskapsverket för granskning.

Alltså måste minst dessa 22 åtgärder av länsstyrelsen, magistraten, andre stadsfogden samt underfogdarna företagas för att få ett felaktigt påfört mönstringsbelopp undanröjt. I sanning en lång tågordning.

För att erhålla en överblick över den omfattning, indrivningen av böter haft under senare åren, har jag från samma andra stadsfogdekontor i Malmö fått följande statistik över böter påförda för försummad mönstring under åren 1919—1929 inom sagda stadsfogdekontors område.

Å r	Antal påförda	Därav betalt		Felaktigt uppförda		Av-tjänste	Ej an-träffade
		antal	i %	befriade	döda		
1919	2,068	660	31.91	81	9	1	1,317
1920	2,339	532	22.74	45	24	2	1,736
1921	1,734	523	30.10	47	8	—	1,156
1922	1,299	264	20.32	19	4	2	1,010
1923	916	360	39.30	18	9	4	525
1924	779	208	26.70	15	13	3	540
1925	684	233	34.06	19	5	2	425
1926	807	262	32.46	29	12	3	501
1927	1,497	622	41.54	61	19	3	792
1928	1,425	692	48.56	80	14	7	632
1929	723	195	—	13	6	—	442

För år 1929 förelåg den 9 januari 1930, då denna uppgift lämnades, 67 stycken ännu ej slutförda poster.

De skäl som nu anförts anser jag motivera, att en utredning i ärendet företages, varför jag hemställer,

att riksdagen måtte besluta anhålla hos Kungl. Maj:t om utredning rörande avskaffandet av mönstringsskyldigheten för värnpliktige eller sagda mönstrings förenkling, samt att till riksdagen avgiva förslag i ärendet.

Stockholm den 21 januari 1930.

Olof Andersson,
Malmö.